

Anhörigbehörighet & Framtidsfullmakt

Samt information om **Generalfullmakt**

Anhörigbehörighet och Framtidsfullmakt

Att drabbas av sjukdom, försvagat hälsotillstånd eller liknande kan innebära svårigheter att själv klara ekonomiska och personliga angelägenheter. Man kan då behöva hjälp med sådant som rör det dagliga livet. Anhörigbehörighet och framtidsfullmakt kan vara alternativ till god man och förvaltare.

Vad är skillnaden mellan anhörigbehörighet och framtidsfullmakt?

Båda ger dig rätt att hjälpa till med bankärenden, vardagsekonomin och personliga angelägenheter när din anhörige inte längre kan ta dessa beslut. I övrigt är det stor skillnad mellan anhörigbehörighet och framtidsfullmakt.

Anhörigbehörighet gäller när den anhörige uppenbart inte längre har förmåga att ta hand om sin ekonomi och i övrigt saknar beslutsförmåga över sin livssituation.

Framtidsfullmakt behöver upprättas innan den anhörige, fullmaktsgivaren, förlorat sin förmåga att fatta så kallade informerade beslut. Det innebär att personen inte längre kan förstå relevant information, överväga sina alternativ och fatta beslut utifrån dessa överväganden.

Generalfullmakt

Vill du ha hjälp med att uträtta vissa ärenden, trots att du egentligen har full förmåga att själv sköta dem? Då kan du utfärda en generalfullmakt.

Som huvudregel kan en generalfullmakt se ut hur som helst. Alltså behöver den inte alltid vara skriftlig eller bevittnad. Banker, apotek, mäklarbyråer m fl kan dock uppställa högre krav. Om du vill att generalfullmakten ska kunna användas hos dem så är det därför bäst att använda deras egna fullmaktsmallar.

När kan jag upprätta en generalfullmakt? Du kan bara upprätta en generalfullmakt när du har fullgod förmåga att fatta beslut samt kontrollera och övervaka den utsedda fullmaktshavaren. Om så inte är fallet till följd av ex demens så finns det andra alternativ till att du ska kunna få hjälp ex anhörigbehörighet, god man och förvaltare. Vilket alternativ som är möjligt eller lämpligt beror på omständigheterna i det enskilda fallet.

Hur länge gäller en generalfullmakt?

En generalfullmakt gäller så länge din beslutsförmåga är intakt. Generalfullmakten kan alltså inte användas om du exempelvis blir sjuk på ett sätt som påverkar din förmåga att själv ta hand om dina angelägenheter. Om du vill kan du skriva in i fullmakten att dess giltighet ska vara tidsbegränsad eller upphöra när du avlider. Slutligen kan du när som helst återkalla fullmakten.

Kan jag upprätta en generallfullmakt och framtidsfullmakt samtidigt?

Ja, det kan ofta vara bra att skriva båda fullmaktstyperna, eftersom de kompletterar varandra.

En generallfullmakt gäller bara så länge din beslutsförmåga är intakt, medan framtidsfullmakten träder i kraft först om eller när du förlorar förmågan att sköta dina angelägenheter. Om du skriver båda fullmaktstyperna så blir det inte något "glapp" där du inte kan få den hjälp du behöver. Notera att generallfullmakt och en framtidsfullmakt är två separata dokument.

Anhörigbehörighet

Om du är nära anhörig till en person som är över 18 år och som inte längre kan företräda sig själv, kan du hjälpa den närstående med exempelvis vardagsekonomin och enklare avtal.

Sedan 1 juli 2017 har anhöriga stöd direkt i lag och behöver därför inte ha någon fullmakt för att företräda personen.

Anhörigbehörighet – så fungerar det

- En person som på grund av sjukdom, psykisk störning eller försvagat hälsotillstånd och som uppenbart inte längre kan ta hand om sina ekonomiska angelägenheter kan få hjälp av en nära anhörig med sådant som rör det dagliga livet.
- Det är du som anhörig som bedömer om din närstående uppenbart inte kan ta hand om sina ekonomiska angelägenheter, det bygger på att du har god kontakt och kunskap om din närstående för att göra den bedömningen.
- Oförmågan behöver inte vara bestående, utan det kan handla om att hjälpa till under en tillfällig period.
- Du kan vid vissa tillfällen behöva visa att du är närmast anhörig genom ett personbevis, exempelvis vid kontakt med socialtjänsten. Svenska bankföreningen rekommenderar att den anhörige kan uppvisa ett personbevis eller ett familjebevis från Skatteverket.

Exempel på vad du kan hjälpa din anhörige med:

- betala räkningar
- ta ut pengar
- göra överföringar mellan personens egna bankkonton
- ingå enklare avtal
- lämna inkomstdeklaration
- ansöka om bostadstillägg
- teckna hemförsäkring

Vad gäller anhörigbehörighet inte för?

För att skydda personens säkerhet och intressen är det begränsat vad du får göra som anhörig. Med anhörigbehörighet får du till exempel inte:

- hantera tillgångar, som exempelvis köpa och sälja en bil eller en fastighet
- köpa aktier, fonder och liknande
- ge bort egendom och gåvor
- ta lån och pantsätta egendom
- företräda personen i domstol

Vem kan använda anhörigbehörighet?

Som nära anhörig räknas enligt Föräldrabalken (1949:381) kapitel 17 i tur och ordning, någon av följande:

1. make/maka (även registrerade partner) eller sambo
2. barn
3. barnbarn
4. föräldrar
5. syskon
6. syskonbarn

Då det finns en eller flera anhöriga på samma behörighetsnivå, exempelvis flera barn, företräder de den närstående tillsammans. Alternativt kan anhöriga sinsemellan lämna varandra fullmakt. Du som anhörig använder fullmakten tillsammans med personbevis eller familjebevis när du företräder din närstående, exempelvis vid bankbesök.

Framtidsfullmakt

Genom att skriva en framtidsfullmakt kan du utse en eller flera personer som ska ta hand om dina angelägenheter om du i framtiden inte längre klarar av det själv.

Tanken med en framtidsfullmakt är att den ska vara ett alternativ till god man eller förvaltare.

Framtidsfullmakten kan gälla både personliga och ekonomiska ärenden och du väljer själv vad du vill att den ska täcka.

Det kan exempelvis handla om att betala räkningar och hantera olika typer av avtal, men även villkor för gåvor och förvaltning av tillgångar.

En framtidsfullmakt träder i kraft när du som fullmaktsgivare (personen som har ställt ut den) inte längre kan ta hand om de ärenden som fullmakten täcker, ofta på grund av sjukdom eller annat liknande varaktigt tillstånd.

Om inget annat anges i framtidsfullmakten är det fullmakts-havaren, det vill säga den eller de personer som blivit utsedd att ta hand om uppgifterna, som bedömer när den träder i kraft. Framtidsfullmaktshavaren måste berätta för fullmaktsgivarens anhöriga att framtidsfullmakten trätt i kraft och vad den innehåller.

En framtidsfullmakt är fortsatt giltig även om fullmaktsgivaren avlider. Om du vill ha det på annat sätt så måste det anges i fullmakten från början.

Hur skriver man en framtidsfullmakt?

Du kan skriva en framtidsfullmakt själv, men den måste uppfylla vissa grundkrav för att den ska bli giltig.

Det finns en del formella krav på en framtidsfullmakt. Det är viktigt att se till att dessa krav blir uppfyllda, annars är inte fullmakten giltig:

- En framtidsfullmakt kan endast upprättas av fri vilja och du måste ha fyllt 18 år
- Du ska ha förmåga att förstå framtidsfullmaktens innebörd
- Framtidsfullmakten ska vara skriftlig
- Det ska framgå att det är en framtidsfullmakt
- Det ska framgå vem eller vilka som är fullmaktshavare
- Det ska framgå vilka angelägenheter som fullmakten omfattar
- Övriga villkor för fullmakten ska anges
- När du upprättar en framtidsfullmakt måste underskriften bevittnas av två personer på plats, som intygar att du var vid sunt förnuft när du upprättade fullmakten av fri vilja. Vittnena får inte ha direkt släktskap med dig.

Kan man skriva in fler personer i en framtidsfullmakt?

Ja, du kan utse en eller flera personer till fullmaktshavare. Exempelvis kan du välja att en person ska sköta om det ekonomiska och en annan person ska sköta mer personliga saker.

Du kan också bestämma att flera personer ska ha samma behörighet. Exempelvis att båda dina barn ska hjälpa till med räkningar och bankärenden.

Vad händer om fullmaktshavaren missköter sig?

Det som är speciellt med framtidsfullmakter är att fullmaktshavaren inte har någon skyldighet att visa vad han eller hon gör för din räkning. Därför är det bra att utse en granskare i framtidsfullmakten.

Ifall ingen granskare finns och någon märker att fullmaktshavaren missköter sig går det bra att anmäla till kommunens överförmyndare.

Det kan exempelvis vara om fullmaktshavaren sätter sina egna intressen före fullmaktsgivarens eller på annat sätt tar okloka beslut som skadar fullmaktsgivaren.

Överförmyndare kan då kräva redovisning från fullmaktshavaren avseende de uppdrag han eller hon har utfört. Om missbruk har skett kan fullmaktshavaren förlora sin rätt att företräda dig.

Begränsad myndighetskontroll och ingen registrering

Tanken med framtidsfullmakt är att den ska vara av privat karaktär och myndighetskontroll ska undvikas.

Systemet bygger på att det normalt finns ett starkt förtroende mellan fullmaktsgivaren och fullmaktshavaren.

Fullmakten ska inte prövas eller godkännas av någon myndighet och den ska inte registreras någonstans.

Behövs en särskild fullmakt på banken?

Du behöver inte använda en särskild fullmakt för bankaffärer.

Det går bra med en generell fullmakt som gäller både för personliga och ekonomiska angelägenheter. För att framtidsfullmakten ska godtas måste den vara korrekt utformad och uppfylla de formella kraven.

En anledning till att en framtidsfullmakt i något fall inte kan godtas kan vara att det gått kort tid från det att fullmakten utfärdades tills en fullmaktshavare vill använda sig av den.

Då kan frågan uppstå om fullmaktsgivaren var beslutsförmögen när fullmakten skrevs.

Framtidsfullmakt i försäkringsärenden

Med stöd av en framtidsfullmakt kan fullmaktshavaren företräda fullmaktsgivaren i kontakterna med försäkringsbolag.

Fullmaktshavaren kan:

- Be om information om försäkringar som fullmaktsgivaren har i ett försäkringsbolag
- Nyteckna eller säga upp försäkringar
- Byta fonder i pensionsförsäkringen
- Företräda fullmaktsgivaren i skadeärenden
- Hantera ärenden kring utbetalning från försäkring

Kontaktuppgifter och mer information

Svenska Bankföreningen

Information om framtidsfullmakter och bankärenden för annans räkning

Telefon: 08-453 44 00

E-post: info@swedishbankers.se

www.swedishbankers.se

Konsumenternas

Information om framtidsfullmakter och anhörigbehörighet

Telefon: 0200-22 58 00

Postadress: Box 24215, 104 51 Stockholm

www.konsumenternas.se

Svensk Försäkring

Information om framtidsfullmakt

Telefon: 08-522 785 00

Postadress: SFS, Box 24043, 104 50 Stockholm

E-post: info@insurancsweden.se

www.svenskforsakring.se

Skatteverket

Beställa personbevis och familjebevis

Telefon: 0771-567 567

Postadress: Skatteverket, 205 30 Malmö

www.skatteverket.se där hittar du även e-postadress

Demensförbundet

Telefon: 08-658 99 20

E-post: rdr@demensforbundet.se

ÖVRIGT:

Föräldrabalk (1949:381) 17 kapitlet

[illegible]